

17. lecke

A bélyegzések

A világon az első postai keletbélyegzőt [Henry Bishop](#) angol postaigazgató találta fel 1661-ben. Gyakran érte ugyanis az a vád, hogy késedelmes a postaszolgálat. A kiadott közlemény szerint: „Egy olyan új bélyegző alkalmazására kerül sor, amely jelzi a leveleknek a postahivatalba érkezése hónapját és napját...”

Henry Bishop-féle bélyegzők¹

Az állami postaszolgálatok beindulását követően, Magyarországon 1722. július 1-től kötelezően a postamesterek és a postai alkalmazottak a különböző postai jelzéseket a küldeményekre kézzel írták fel.

Magyarországon az első postai helynévbélyegzőt 1752. április 13-án használták [Debrecenben](#).

V. DEBRECZIN

Az első ismert magyar postai bélyegző²

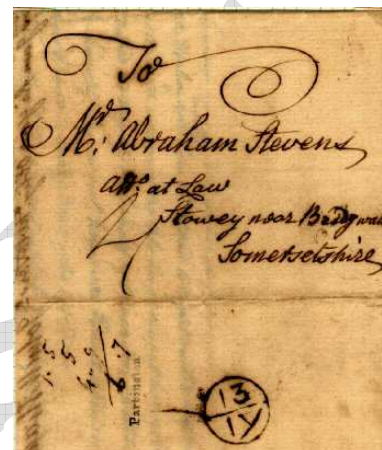
Ekkor még dátumbélyegzőt nem használtak, csupán négy év elteltével, Pesten került erre sor. Ezek a bélyegzők úgynevezett sorbélyegzők, mivel a feladás helyének nevét egy vagy több sorban bélyegezték fel a küldeményre. A bélyegzők ábráját postarendelet nem szabályozta, azok kivitelezése a [postamesterek](#) ízlésétől függött, ezeket a bélyegzőket „postamesteri” bélyegzőknek nevezzük.

Bélyeg előtti levél Arad postamesteri bélyegzővel³

Henry Bishop⁴

Bishop-féle bélyegzés korabeli levélen⁵

¹ Forrás: <http://www.home.gil.com.au/~ears/bishop.html>

² Forrás: A magyar posta bélyeg előtti bérmentesítéseinek és bélyegzőinek kézikönyve

³ Forrás: saját anyag

⁴ Forrás: <http://www.home.gil.com.au/~ears/bishop.jpg>

⁵ Forrás: <http://www.home.gil.com.au/~ears/bish13jy.jpg>

1846-tól központi intézkedésre kezdtek használatba venni az egységes terv alapján készült kétkörös és betétszamos postabélyegzőt. E típusnál két kör között felül a helységnév, alul díszítés van. A bélyegző közepén a hónapot és a napot tört számként helyezték el úgy, hogy a számlálóban a nap, a nevezőben a hónapnak megfelelő szám szerepel, évszám nincs.

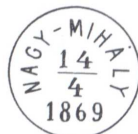
1850-es bélyegen „Eperjes” bélyegző a hónap és nap feltüntetésével⁶

A szabadságharc leverése után az osztrák postaigazgatás 1850-ben rendszeresítette és a hivatalok részére központilag gyártatta le az egykörös hely-kelt bélyegzőket. A bélyegzőkön egy körön belül olvasható a helységnév, közepén pedig a feladás dátuma tört számnévként, a törtvonal felett a nap, alatta a hónap. Az évszám nem szerepel.

Egykörös bélyegző⁷

A magyar postaigazgatás bevezetésével fokozatosan megjelent a bélyegzőkön az évszám is, előbb kettő, majd három, végül négy számmal, és a bélyegzők alakja is jelentősen fejlődik.

Évszámot is tartalmazó hely-kelet bélyegzők⁸

A bélyegzők különleges célokat szolgáló változata az alkalmi vagy emlékbélyegző, amelyen felirat vagy felirat és rajz utal valamilyen eseményre. Magyarországon először 1879-ben [Székesfehérvárott](#) az országos iparkiállítás alkalmából használtak ilyet.

Első magyar alkalmi bélyegző lenyomata⁹

Eperjes helye Szlovákiában¹⁰

⁶ Forrás: saját anyag

⁷ Forrás: A magyar bélyegkek monográfiája

⁸ Forrás: A magyar bélyegkek monográfiája

⁹ Forrás: A magyar bélyegkek monográfiája

¹⁰ Forrás:
http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/48/M
ap_slovakia_prešov.png

Különleges alakú, rajzos emlékbélyegzőt 1900-ban használt a posta a Nemzetközi [Képeslevelezőlap](#) kiállításon először.

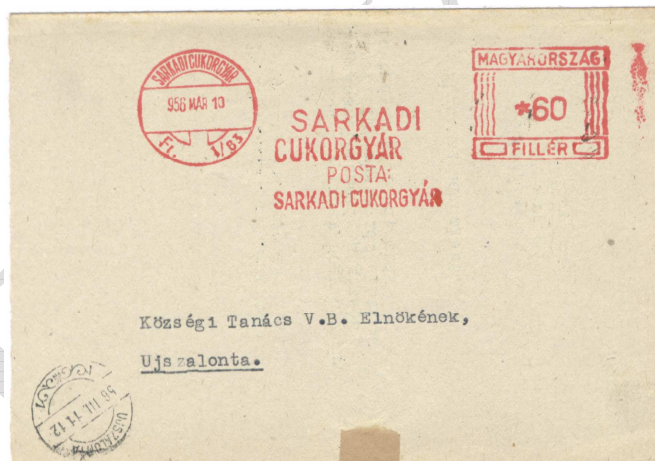
Emlékbélyegző 1900-ból¹¹

A levélpostai küldemények számának rohamos növekedésével szükségessé vált Magyarországon is a nagyobb postákon a bélyegzőgépek bevezetése, amelyre először Budapest 72-es postahivatalban került sor 1907-ben. A bélyegző két részből állt: keletbélyegző részből és a rajz részből.

Automata bélyegzőgép lenyomata¹²

1928. február 15-én engedélyezték a FRANKOTYP típusú bélyegzőgépeket. Itt a bélyegzés három részből áll: a helykeltbélyegző részből, a hirdető részből és a gépbélyegből. Ezek a bélyegzések az UPU ([Union Postale Universalle](#)) előírásai szerint piros színűek.

Frankotyp típusú bélyegző futott levélen¹³

72-es postahivatal¹⁴

Az UPU logója¹⁵

A szobor, amiről a logó készült Bernben¹⁶

Az UPU székháza Bernben¹⁷

¹¹ Forrás: A magyar bélyegek monográfiája

¹² Forrás: A magyar bélyegek monográfiája

¹³ Forrás: saját anyag

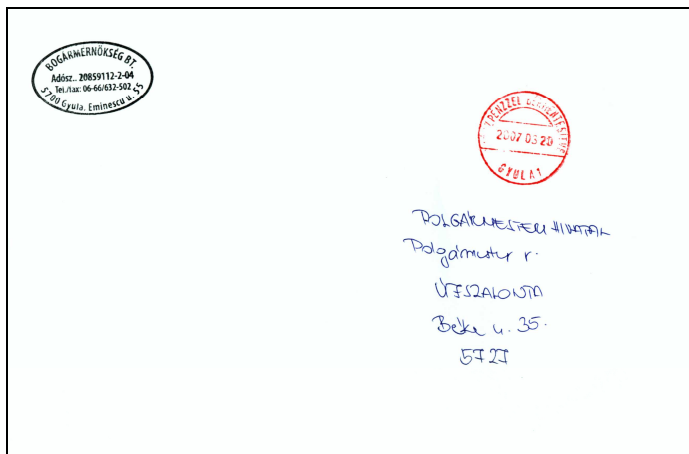
¹⁴ Forrás: <http://mek.oszk.hu/02800/02808/html/image203.jpg>

¹⁵ Forrás: http://www.onubenin.org/IMG/gif/img_upu5.gif

¹⁶ Forrás: http://www.un.org/french/pubs/chronique/2005/numero2/0205p72_4.jpg

¹⁷ Forrás: http://www.un.org/french/pubs/chronique/2005/numero2/0205p72_5.jpg

Természetesen, nemcsak az itt felsorolt bélyegzés típusok léteznek, hanem számos más fajta is, amelyek meghaladják ezen munka kereteit.

Példa bélyegzés fajtájára napjainkból¹⁸

¹⁸ Forrás: saját anyag